

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaal-ja haridusteaduskond
Riigiteaduste instituut

Anna-Liisa Pärnalaas

**Regioonide poliitiline institutsionaliseerumine: Lega Nordi
„Padania“ projekti näitel**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Kristel Vits, MA

Tartu 2015

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

Anna-Liisa Pärnalaas

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline raamistik.....	6
1.1 Regioon ja regionaalne identiteet.....	6
1.2 Regionaalne identiteet.....	8
1.3 Regioonide esiletõus	10
1.4 Regioonide institutsionaliseerumine	11
2. Lega Nord ja Padania	15
2.1 Lega Nord: algusaastad ning areng	15
2.2 Lega Nordi poliitilised diskursused	19
2.3 Padania regiooni institutsionaliseerimine	21
2.3.1 Territoriaalne piiritlemine	21
2.3.2 Sümbolistlik kujunemine	22
2.3.3 Regionaalsete institutsioonide teke	23
2.3.4 Regionaalse teadvuse tekkimine	24
Järeldused.....	26
Kokkuvõte.....	28
Kasutatud kirjandus.....	29
Summary	33

Sissejuhatus

Viimase paarikümnel aasta jooksul on regioonidega seonduvad teemad tõusnud nii akadeemikute kui tavakodanike kõrgendatud tähelepanu alla seoses mitmete regionaalsete liikumiste esilekerkimisega Euroopas, millega kaasnevad ka erinevad poliitilised nõudmised. Üheks neist on Itaalia partei Lega Nord, mis võitleb Põhja-Itaalia suuremate õiguste eest, vastandades end tugevalt Lõuna-Itaaliale ning Itaalia riigi kesksele juhtimisele. Oma retoorikas on partei nõudnud periooditi nii suuremat autonoomiat Põhja-Itaaliale kui ka täielikku eraldumist, rõhudes erinevustele nii kultuuriliselt, etniliselt kui identiteedi poolest. Ajalooliste tegurite ning Itaalia poliitmaastiku keerulise olukorra osav ära kasutamine tagas Lega Nordile 1990. aastatel kiire edu. Esialgsest edust hoolimata ei ole partei suutnud alati säilitada stabiilset toetajaskonda ning nende olulisus on ajas varieerunud, kuid kindlasti mitte kadunud. (Giordano 1999)

Tulenevalt Lega Nordi kiirest esiletõusust ning algsest edust, annab see partei hea võimaluse uurida, millistel tingimustel on võimalik luua regionaalset identiteeti ning kasutada seda poliitiliste eesmärkide saavutamiseks. Lega Nordi juhtumit eristab teistest regionaalsetest liikumistest see, et partei nõudmistel puudub ajalooline alus antud piirkonnale. Seepärast on partei üritanud iseseisvalt luua Padania rahvuslust, andes kultuurilise tähenduse juba varem eksisteerinud hoiakutele riigi institutsionaalse struktuuri ning majanduse osas, eesmärgiga õigustada oma majanduslikke nõudmisi. Sellest tulenevalt on Lega Nordi Padania projekt põnev näide uue regionaalse identiteedi loomise võimalikkusest, eesmärgiga viia ellu poliitilisi nõudmisi. (Agnew, Brusa 1999: 123-124; Giordano 1999: 215)

Töö eesmärgiks on leida vastus küsimusele, kuidas Lega Nordi eestvedamisel Põhja-Itaalias toimuv Padania regiooni konstrueerimine sobitub regioonide institutsionaliseerimist käsitlevate teoreetiliste raamistikega. Esmaseks ülesandeks on ülevaate andmine teooriatest, mis käsitlevad regioonide poliitilist institutsionaliseerumist ning identiteedi teket, kõrvutades erinevate autorite seisukohti. Antud töös võtan suures osas aluseks Anssi Paasi teooria, mis käsitleb regioonide ning regionaalse identiteedi teket, kuid kõrvutan seda ka

teiste autorite lähenemistega, et selgitada välja, milliseid tegureid peetakse regionaalse identiteedi kujunemisel oluliseks. Seejärel rakendan teoreetilist raamistikku konkreetsele juhtumile, et analüüsida Lega Nordi edukust Padania regiooni institutsionaliseerumisel. Arvestades regionaalsete liikumiste erinevaid tekkemehhanisme, motivatsioone ning nõudmisi, on konkreetne juhtum oluline, et paremini mõista poliitiliste regioonide teket, arengut ning nende muutumist osaks ühiskondlikust teadvusest.

1. Teoreetiline raamistik

1.1 Regioon ja regionaalne identiteet

19. sajandist alates oli regiooni mõiste kasutusel põhiliselt geograafias, kuid laienes hiljem ka ajaloo, rahvusvaheliste suhete ning poliitikateooria valdkondadesse. Regioonide mõiste varieerub kirjanduses palju ning on sisuliselt hägune, tähendades tihti erinevatele inimestele erinevaid asju. Geograafias käsitletakse regioone põhiliselt kui riigisiseseid moodustisi, näiteks ajaloolised provintsid või hilisemalt loodud haldusüksused. Rahvusvaheliste suhete teoorias käsitletakse regioone enamasti kui riigiüleseid moodustisi. (Paasi 2009:131)

Erinevad teoreetikud on andnud regiooni mõistele mitmesuguseid definitsioone, kuid enamasti vaadeldakse regioone osana pidevalt aset leidvatest sotsiaalsetest protsessidest. Taoline lähenemine aitab kõige paremini seletada regioonide teket ning arengut. Michael Keating defineerib regiooni kui sotsiaalset konstruktsiooni, mis on pidevas tootmises ning taastootmises ning mille puhul kasutatakse tihti ajaloolisi elemente, millele antakse tähendus kaasaegsete jõudude poolt (Stevens, Wright 1996:1; Keating 1998:10). Ka Paasi rõhutab regioonide dünaamilist olemust ning pidevalt aset leidvaid muutusi (Paasi 1986). Regioone võib vaadelda kui territooriumil põhinevaid ruume, mille piirid pole alati kindlalt määratletud, kuid milles tegutsevad toimijad soovivad, et neid nähtaks majanduslikult ja poliitiliselt ühtse moodustisena, millele on omane ühine identiteet (Laidi 2002:1).

Regiooni mõiste võib kanda endas erinevaid tähendusi. Seda iseloomustab hästi Jouni Häkli esile toodud vastuolu regiooni poliitilise ja üldrahvaliku tähenduse vahel. Üldrahvalikus nägemuses on regioonid tihti ebamäärased, ilma konkreetsete piirideta ning pidevalt muutuvad, põhiliselt kultuurilised moodustised. Poliitilisest seisukohast on regioonide kindel piiritlemine oluline nende efektiivse valitsemise eesmärgil. (Häkli 1998: 132) Piiride määratlemine on oluline, sest annab poliitilistele tegutsejatele võimaluse anda piiritletud territooriumitele definitsioone, eraldades samaaegselt ühtesid inimgrupe teistest (Paasi 1996: 28-29).

Michael Keating eristab kolme tüüpi regioone. Esimese rühma moodustavad ajaloolised rahvused (näiteks Šotimaa, Wales, Kataloonia) ning tugeva keelelise või ajaloolise identiteediga piirkonnad, millel puuduvad iseseisvuse nõuded (näiteks Andaluusia ja Bavaria). Teise rühma moodustavad regioonid, mis on määratletud põhiliselt nende majanduslike ja/või poliitiliste institutsioonide järgi ning mille puhul mängivad olulist rolli töajuturg, mitmesugused ühendused, organisatsioonid ning võrgustikud (näiteks Pas-de-Calais ja Rhône-Alpes Prantsusmaal ning Emilia-Romagna Itaalias). Kolmanda rühma moodustavad regioonid, millel puudub ühtne identiteet ning mis on loodud põhiliselt administratiivsetel eesmärkidel (osad Prantsuse regioonid ning enamik Itaalia regioone). (Stevens, Wright 1996:1-2)

Eristada võib ka uut ning vana tüüpi regioone. Vanad regioonid on kujunenud läbi ajalooliste protsesside, muutudes tasapisi osaks riiklikust süsteemist. Seda tüüpi regioonides on tihti välja kujunenud regionaalne identiteet ning elanikel on regiooniga tekkinud emotsionaalne side. Taolisi regioone iseloomustavad sageli ka separatistlikud nõudmised. Uute regioonide sihiks on enamasti piirkondliku konkurentsivõime tõstmine, näiteks Euroopa Liidu piires regioonid (Paasi 2009; Schmitt-Egner 2002), samuti on uute regioonide esiletõusu taga nähtud globaliseerumise mõjusid (Paasi 2009: 10). Paljudel juhtudel võib uute ning vanade regioonide eristamine olla raskendatud, sest ka uued regionaalsed liikumised võivad rõhuda ajaloolistele aspektidele, kasutades neid poliitiliste, majanduslike ja kultuuriliste diskursuste loomisel. (Paasi 2009; Schmitt-Egner 2002)

Peter Schmitt-Egner on omakorda välja toonud kolme tüüpi regionaalseid liikumisi, mis võivad mingil määral ka omavahel kattuda. Nendeks on postmodernsed, riigiülesed ning rahvusvahelised regionaalsed liikumised. Postmodernsete regioonide eesmärgiks on enamasti majanduslik areng ning konkurentsivõime tõstmine. Riigiülesed regioonid kattuvad tihti postmodernistlike regioonidega ning oma eesmärgi üritatakse saavutada läbi rahvusülese koostöö, kandvaks mõtteks on ideede ning kogemuste vahetus. Riigiülesed regioonid on tihedalt seotud ka „Euroopa regioonide“ ideega, mille eesmärk on edendada rahvusülest koostööd eeskätt Euroopa Liidu piires regioonides. Kolmas ehk rahvusvaheliste regioonide kategooria tähistab rahvusvahelist organisatsiooni või võrgustikku, mis on

seotud läbi ühtse territooriumi ning mille eesmärgiks võib olla näiteks julgeoleku tagamine või majanduslik areng. (Schmitt-Egner 2002).

Võib öelda, et aja möödudes on regioonide loomisel olnud suund suurema funktsionaalsuse suunas. Kui algselt olid regioonid pigem kultuuril ning identiteedil põhinevad orgaanilised moodustised, siis nüüdseks on regioonide loomine pigem eesmärgipärane tegevus, mille ajendiks on tihti piirkonna majandusliku konkurentsivõime tõstmine ja koostöö.

1.2 Regionaalne identiteet

Regionaalne identiteet hõlmab endas mitmetasandilisi suhteid indiviidi ning ühiskonna vahel. Läbi regionaalse identiteedi identifitseerivad inimesed end regiooniga. Anssi Paasi defineerib regionaalset identiteeti kui elementide kogumit, mis seob endas regiooni institutsionaliseerumise protsessi jooksul olulise väärtuse omandanud aspekte ning eriti neid, mis aitavad eristada regiooni ümbritsevast. (Paasi 1986)

Identiteedist rääkides võib eristada kolme koolkonda:

- 1) põhiline identiteet (*essential identity*)
- 2) pealesurutud identiteet (*imposed identity*)
- 3) kujutletud identiteet (*imagined identity*)

Põhilise identiteedi teooria kohaselt moodustub identiteet hulgast põhilistest omadustest, mis oma dünaamilisusest hoolimata peavad ajale vastu. Identiteet kohtab küll vastuseisu, kuid tema põhielemendid jäävad puutumatuks. Pealesurutud identiteedi teooria keskendub sotsiaalsete võimustruktuuride tegevusele identiteedi loomises, rõhutades võimusuhteid ühiskonnas. Kujutletud identiteedi teooria kohaselt valivad inimesed omale sobilikud normid ning väärtused, mis on kooskõlas nende sügavamate veendumustega. Seda tehes loovad ning säilitavad nad sotsiaalseid struktuure, luues ideoloogilise eraldatuse “meie” ning “teiste” vahel. “Meie” osa moodustab inimeste grupp, kes identifitseerivad end kõnealuse regiooniga ning “teised” tähistab regiooni või kogukonda, millele vastandumisest

tuleneb „meie“ tähendus ehk identiteet. Taolised narratiivid põhinevad tihti stereotüüpsetel vastandamistel. (van 't Klooster 2002).

Regionaalne identiteet võib aga ka puududa. See ei tähenda tingimata, et regioon ei või kanda endas teatud väärtusi, vaid pigem puudub regiooni teistest eristav unikaalne aspekt. Pealesurutud identiteet ning kujutletud identiteet võivad konsolideeruda läbi ühise ajaloo, traditsioonide ning sümbolite loomise. Definitsioonid võivad aja möödudes ka muutuda ning regioonid võivad kaotada oma autentsuse, mis tähendab, et regionaalne identiteet võib muutuda või sootuks kaduda (van 't Klooster 2002).

Regionaalse identiteedi kujunemise protsessis on oluline roll ajaloo ühisel mõistmisel. Regioonide institutsionaliseerumise protsessis kasutatakse tihti ajaloolisi elemente, kuid tähendus antakse neile tänapäevaste toimijate poolt. Michael Bernhard ja Jan Kubik rõhutavad mälu poliitikast rääkides samuti ajaloo instrumentaalse kasutamise võimalikkust. Eesmärkide saavutamise nimel võivad poliitilised jõud kasutada ajalugu vahendina, mille abil õigustada oma võimupüüdlusi. Taolisi poliitilisi toimijaid nimetatakse mnemoonilisteks agentideks. Mnemooniliste agentide tegevus seisneb ajaloo eesmärgipärasel kasutamises ehk püüdluses tõlgendada minevikku viisil, mis oleks kooskõlas nende tegevuse eesmärkidega ning annaks püüdlustele legitiimsuse. Poliitilised jõud ei ole ajaloo tõlgendamisel siiski täiesti vabad, vaid peavad tunduma usutavad. Ajaloo kasutamine seostub ka uute ning vanade regioonide temaatikaga. Vanad regioonid on enamasti tekkinud pigem alt-üles ning mõjuvad seetõttu orgaanilisemalt, samas kui paljud uued regioonid on loodud ülalt-alla (nt Euroregioonid või riigiülesed regionaalsed organisatsioonid). Selleks, et rahvas uue regiooni kiiremini omaks võtaks, püütakse neid muuta loomulikumaks ehk vanade regioonide sarnaseks, üheks selliseks võimaluseks on ajalooliste elementide kasutamine. (Bernhard, Kubik 2014)

1.3 Regioonide esiletõus

Viimastel aastakümnetel on Euroopas paralleelselt aset leidnud nii riikideülene integratsioon kui ka riigisiseste regioonide esiletõus. Mõlemad protsessid on oma poliitiliste ning majanduslike ambitsioonidega esitanud väljakutse traditsioonilisele rahvusriigile. Mitmed Euroopa regioonid, eeskätt Šotimaa ning Kataloonia on kõrgendatud tähelepanu all oma nõudmistega suuremale või täielikule iseseisvusele (Dawns 2002).

Regioonide esiletõusu saab seletada nii funktsionaalsete kui poliitiliste muutustega. Esimene tähendab majanduslikke muutusi ning arenguid, eeskätt muutusi traditsioonilises arusaamas regioonist kui vaid osast riiklikust majandusruumist. Regioonid omavad aina suuremat tähtsust globaalses, sh Euroopa majandussüsteemis, võisteldes omavahel investeeringute, turgude ning tehnoloogia üle. Poliitilises mõttes on regioonid esile kerkinud poliitiliste nõudmiste elluviimiseks ning seda eelkõige tugeva kultuuri ja identiteediga piirkondades (Keating 2004: 194-195).

John Agnew toob välja regioonide esiletõusu neli põhjust. Esimese käsitluse kohaselt soodustas regioonide esiletõusu külma sõja lõpp ning sellega kaasnenud demokratiseerumise laine. Teine käsitlus keskendub muutustele maailmamajanduses. Regioonid peavad end mobiliseerima, et kaitsta oma identiteeti ning huve globaliseerivas maailmas. Regioonide esilekerkimist on seletatud ka rahvusülestes organisatsioonide laialdasema levikuga, mis üritavad end legitimeerida läbi kohalike omavalitsustasandite kaasamise. See omakorda on soodustanud regionaalsete identiteetide teket rahvusriikides, julgustades kohalikke liikumisi looma kollektiivset identiteeti, kasutades selleks tihti ajaloolisi elemente. Taoline lähenemine on kooskõlas ka Paasi ning Schmitt-Egneri poolse uute regioonide kirjeldusega, mis üritavad end legitimeerida läbi elementide, mida traditsiooniliselt seostatakse vanade regioonidega. Neljas lähenemine seletab regioonide tähtsuse tõusu laialdase identiteedikriisiga. Eksisteerivad piirid on globaliseerumise ning ühiskonna kiire arengu tõttu suurenenud pingel all ning regionaalse identiteedi loomine aitab taastada stabiilsust. (Agnew 2001: 106-107)

1.4 Regioonide institutsionaliseerumine

Iver B. Neumann on toonud olulise aspektina välja, et regiooni olemasolule peab esmalt eelnema regiooni rajajate olemasolu, kelle tegevuse tulemusena tekib regionaalne identiteet. Regiooni rajajad on poliitilised toimijad, kes loovad regioonile ajaloo ehk toimivad mnemooniliste agentidena. Seejuures võivad regiooni rajavad jõud pärineda ka väljastpoolt loodavat regiooni. (Neumann 1994: 58-59) Regioonide institutsionaliseerumine on erineval määral leidnud aset üle kogu Euroopa ning mitmetes riikides on loodud regionaalsed valitsused, mille õigused ning kohustused varieeruvad suuresti seadusandlikust võimust kuni administratiivse pädevuseni. (Keating 2004: 194-195)

Regioonide institutsionaliseerumise teooria abil on võimalik analüüsida regioonide ning regionaalse identiteedi teket. Tegemist on protsessiga, mille käigus tekivad territoriaalsed üksused osana ühiskonna sotsiaal-ruumilisest struktuurist ning muutuvad osaks sotsiaalsetest sfääridest ning ühiskondlikust teadvusest. Pärast regiooni institutsionaliseerumist leiab aset pidev regiooni taastootmine läbi poliitika, majanduse, kultuuri, seadusandluse ja teiste sotsiaalsete tavade. Seejuures pole aga välistatud, et regioon võib lõpuks kaduda või mitmesuguste arengute tõttu deinstitutionaliseeruda. Regionaalne areng on pidevalt toimuv ning eelpool nimetatud protsessid võivad lisaks siseriiklikule regiooni tasandile leida aset ka rahvusvahelisel tasandil. (Paasi 1991)

Regioonide tekke ning arengu paremaks mõistmiseks eristab Paasi regioonide institutsionaliseerumise protsessis nelja erinevat etappi:

- 1) regiooni territoriaalne kujundamine
- 2) regiooni sümboolne kujundamine
- 3) regiooni institutsionaalne kujundamine
- 4) regiooni aktsepteerimine regionaalses süsteemis ning laiemas ühiskondlikus teadvuses

Seejuures võib antud etappide järjekord varieeruda ning need võivad leida aset ka paralleelselt. (Paasi 1986: 121)

Regiooni institutsionaliseerumise protsessi esimeseks etapiks on regiooni territoriaalne kujunemine, mis leiab aset, kui erinevad sotsiaalsed protsessid (näiteks majandus, poliitika või administratiivne juhtimine) lokaliseeruvad. Seeläbi tekivad regiooni eristavad piirid ning regioonist saab ruumilises struktuuris eraldiseisev üksus, aidates seeläbi kaasa regiooni eristumisele ning regionaalse identiteedi tekkele. (Paasi 1991: 244)

Erinevalt rahvusriigi piiridest ei pruugi regiooni piirid olla alati niivõrd kindlalt fikseeritud, vaid on sõltuvuses territoriaalsusest ning selle tähendust loovatest sotsiaalsetest protsessidest. Piiride jäikus võib olla erinev. Näiteks võivad piirid olla avatumad majandusprotsesside puhul ning suletumad immigratsiooniküsimustes. Piiride määratlemine võib olla olulise tähtsusega regiooni majandusliku edukuse aspektist vaadelduna. Euroopa Liidu puhul on see eriti oluline määramaks, milliseid toetusi on võimalik saada EL fondidest. Lisaks rõhutab Paasi, et piiridel pole vaid füüsiline või geograafiline tähendus, vaid nad eksisteerivad kõikjal ühiskonnas, ilmutades end läbi sotsiaalsete tavade ning protsesside. Seega tuleks antud töö kontekstis vaadelda piire ka kui sotsiaal-poliitilisi moodustusi, mis on tekkinud läbi inimtegevuse ning kannavad endas kindlaid eesmärke. (Paasi 2001; Paasi 2009)

Regioonide institutsionaliseerumise teine etapp on regiooni sümbolne kujundamine. Tegemist on protsessiga, mis on tugevalt seotud inimeste teadvusega. Antud staadiumis võetakse kasutusele regiooni nimi ning sümbolid, mille abil väljendatakse ning tugevdatakse regionaalset identiteeti. (Paasi 2009) Kasutusele võetavad sümbolid kannavad endas ajalugu ja traditsioone ning aitavad kaasa sotsiaalse teadvuse taastootmisele ning annavad regioonile pinna, mille alusel eristuda teistest. Regiooniga seonduvad sümbolid on indiviidide jaoks samad, kuid nende sümbolitega seotud tähendusi tõlgendatakse alati individuaalselt, lähtuvalt situatsioonist ning kogemustest. (Paasi 1986; Paasi 1991)

Sümbolite seas on väga olulisel kohal regioonile antav nimi, mis kannab endas tihti ka ajalist dimensiooni. Nime institutsionaliseerumine aitab luua regioonile minevikku ning ajaloolist kontinuiteeti, mis ei pruugi tingimata tuleneda regiooni olevikust, vihjates näiteks perioodidele minevikus, kus regiooni nimi veel ei eksisteerinud või polnud

kasutusel. Lisaks nimele võivad regiooni sümboliseerida lipud, kirjandus- ja muusikateosed, vapid, paraadid ning mitmesugused erinevad rituaalid. (Paasi 1986; Paasi 2001)

Regionaalse identiteedi teke on pikaajaline protsess, mistõttu on vajalik ka institutsionaalse sfääri teke ühiskonnas. Regiooni institutsionaliseerumise kolmas etapp hõlmabki endas regiooni institutsioonide kujunemist. Institutsionaalne kujunemine on tihedalt seotud ka eelpool kirjeldatud territoriaalse ning sümbolistliku kujundamisega, aidates läbi mitmesuguste tavade säilitada ning taastoota regiooni territoriaalsust ning sümbolistlikku olemust. (Paasi 2001; Paasi 1986)

Institutsionaalse kujundamise protsess tähendab formaalsete ning mitteformaalsete institutsioonide teket regioonis, mis on eelkõige vajalikud regionaalse teadvuse tootmise ning taastootmise aspektist vaadelduna. Institutsioonid on tähtsad, sest läbi nende toimub indiviidide ning gruppide sotsialiseerumise protsess, mis aitab kaasa regiooni sümbolite ning identiteedi laiemale levikule. Olulisteks institutsioonideks võivad olla nii kultuuri-, hariduse ja poliitikaalased institutsioonid kui ka administratiivsed asutused. Paasi leiab, et laiemal definitsiooni kohaselt võivad nendeks olla ka kohalikud kombed ning murded, mis annavad inimestele võimaluse end väljendada ning samaaegselt tugevdavad regionaalset identiteeti ning eristavad regiooni teistest. (Paasi 2009)

Regiooni institutsionaliseerumise neljas etapp tähistab regionaalse teadvuse teket ning regiooni aktsepteerimist osana regionaalsest süsteemist. Neljas etapp võib eri tasanditel varieeruda. Riiklikul tasemel võib kriteeriumiks olla suveräänsuse saavutamine ning riigisisel tasandil administratiivse staatuse omandamine riiklikus regionaalsüsteemis. Etapp võib seisneda ka tugeva kultuurilise identiteedi väljakujunemises ning selle kinnistumises nii regiooni elanike kui ka teiste inimeste teadvuses. Väljakujunenud regioon on selle etapi järel tunnustatud ja kaasatud nii regioonisiseste kui -väliste sotsiaalsete tegevuste erinevates sfäärides ja diskursustes, eksisteerib spetsiifiline regionaalne identiteet. Pärast kinnistumist on regioon valmis võitluseks võimu ning ressursside üle ning toimub

pidev regiooni taastootmine läbi poliitika, majanduse, meedia ning teiste sotsiaalsete tavade. (Paasi 2009, Paasi 2001)

Seejuures on oluline märkida, et regiooni institutsionaliseerumine toob enamasti kaasa mõne teise üksuse deinstitutionaliseerumise, mis võib väljenduda nii territoriaalsetes kui ka sümboolsetes muutustes. Regiooni deinstitutionaliseerumine tähendab regiooni kadumist, kui see sulandub kokku mõne teise regiooniga või lõheneb väiksemateks regioonideks, mis võib olla tingitud erinevatest poliitilistest, majanduslikest või kultuurilistest protsessidest. Regioon võib ka kaotada oma ametliku staatuse, kuid siiski säilitada oma koha inimeste teadvuses. (Zimmerbauer, Paasi 2013) Lisaks eelpool nimetatud neljale etapile, mis viivad tugeva regiooni tekkimiseni, peaks tervikliku regiooni puhul eksisteerima ka tugev regionaalne identiteet ja majandus, eristuv kultuur, administratiivne aparaat ning territoriaalne mobilisatsioon. (Stevens, Wright 1996:1; Keating 1998: 10)

Regioon on üsna hägune mõiste ning selle tähendus sõltub suurel määral kontekstist. Regiooni all võib silmas pidada nii riigiüleseid kui ka riigisiseseid üksusi, lisaks on võimalik eristada nii uusi kui vanu regioone. Regioonide esiletõusu on seletatud mitmesuguste ühiskondlike protsessidega ning võib öelda, et ajaga on regioonide loomine muutunud järjest eesmärgipärasemaks ning pigem nii-öelda ülevalt-alla tegevuseks. Käesolevas uurimustöös käsitlen regiooni eelkõige kui riigisisest territoriaalset üksust, mis on tugevalt seotud toimivate sotsiaalsete protsessidega. Regiooni loomise oluliseks aspektiks on regionaalse identiteedi teke, mille abil inimesed seostavad end konkreetse territooriumiga. Seejuures on oluline regiooni piiritlemine, kasutuses olevad sümbolid kui ka regionaalsete institutsioonide teke. Järgnevas peatükis, milles ma vaatlen Padania regiooni institutsionaliseerimist, võtan aluseks Anssi Paasi neljaetapilise mudeli ning uurin, kuidas on Lega Nordil õnnestunud Padania identiteedi loomine.

2. Lega Nord ja Padania

2.1 Lega Nord: algusaastad ning areng

Lega Nord, ametliku nimega *Lega Nord per l'Indipendenza della Padania* (tõlkes Põhja Liiga Padania Iseseisvuse Eest), tekkis ametlikult 1991. aastal mitme Põhja-Itaalia regionaalse partei ühinemisel. Tuntuimateks neist olid Lombardia Liiga ning Veneto Liiga, millest kumbki polnud enne 1980. aastate lõppu märkimisväärset valimisedu saavutanud. (Duggan 2014: 294) Lega Nord asus adresseerima territoriaalseid küsimusi, rõhudes peamiselt regioonide vahelistele erinevustele. 1990. aastate alguses peeti Lega Nordi mitmete vaatlejate poolt tavaliseks protestiparteiks, mis varsti kaob, kuid oma territoriaalsete nõudmistega suutis erakond kiirelt teistest eristuda. Lega Nordi kiirele tõusule aitas kaasa ka partei karismaatiline liider Umberto Bossi, kes suutis mobiliseerida arvestatava hulga senise süsteemiga rahulolematuid Põhja-Itaalia valijaid ning kelle sõnavõtude tõttu pälvis Lega Nord palju meediakajastust (Giordani 1999: 217).

Enda traditsioonilise parem-vasak skaalale asetamise asemel otsustas Lega Nord end defineerida territooriumi alusel (Fernandes 2009: 26). Partei on suutnud oma tegevusega tõstatada küsimuse Itaalia rahvuslikust ühtsusest ning identiteedist. Suurema autonoomia nõudmised pole Euroopa regionaalsete parteide hulgas uus nähtus, kuid Lega Nordi eristab teistest juhtumitest partei püüd konstrueerida regionaalset identiteeti piirkonnas, millel puudub ajalooline õigustus ja soov omariiklusele. Läbi taolise tegevuse üritab partei õigustada oma poliitilisi püüdlusi, kaitsmaks Põhja-Itaalia majanduslikke huve. (Giordano 1999: 215)

Lega Nordi tekkimise ning edu mõistmiseks tuleb arvestada nii sisepoliitilist kui rahvusvahelist konteksti. Teise maailmasõja järgsel perioodil domineerisid Itaalia poliitikas peamiselt kaks erakonda: Itaalia Kommunistlik Erakond (PCI) ning Itaalia Kristlikud Demokraadid (DC). Berliini müüri langemine 1989. aastal ning kommunistliku bloki lagunemine avaldasid mõju Itaalia sisepoliitilistele arengutele, olles ajendiks kommunistliku partei muutumisel sotsiaaldemokraatlikuks erakonnaks. Pikka aega Itaalia ühiskonda lõhestanud vastasseis kommunistliku ideoloogia ning katoliikluse vahel kadus

ning sellest tulenevalt nõrgenes ka Itaalia Kristlike Demokraatide positsioon, kes olid olnud võimul ligikaudu 50 aastat. Kristlike demokraatide toetus oli olnud suurim Itaalia põhjaosas (eelkõige Lombardias, Piemontes, Trentos ning Venetos), Kesk-Itaalias (Toskaana, Umbria, Emilia-Romagna) domineeris seevastu kommunistlik partei. (Pace 1999: 66)

Lisaks vapustas 1990. aastate alguses Itaalia ühiskonda *tangentopoli* skandaal, mis tõi päevavalgele suure korrupsioonivõrgustiku ning viis alates 1947. aastast toimunud poliitsüsteemi kokkuvarisemiseni. Skandaali tulemusena lõpetasid mitmed parteid oma tegevuse, nende hulgas kommunistliku partei järeltulija Itaalia Demokraatlik Vasakpartei (PDS) ning Itaalia Kristlikud Demokraadid. (Pace 1999: 66-67) Poliitilises süsteemis aset leidnud muutused on olulised, seletamaks uue poliitilise jõu ilmumist Põhja-Itaalias. Võib öelda, et Lega Nord täitis teatud määral poliitilise vaakumi, mis pärast kahe olulise partei kadumist oli Itaalia poliitmaastikul tekkinud.

Lega Nord on valitsuses osalenud kolmel korral: esmakordselt pärast 1994. aasta valimisi, seejärel perioodil 2001-2006 ning uuesti pärast 2008. aasta valimisi. Tegevuse algusaastatel nõudis Lega Nord suuremat autonoomiat Põhja-Itaalia regioonidele. Aastatel 1996-1999 propageeris partei põhiliselt Padania eraldumist ülejäänud Itaaliast, rõhutades majanduslikke, sotsiaalseid ning kultuurilisi erinevusi Põhja- ja Lõuna-Itaalia vahel. Padania iseseisvuse idee üheks ajendiks olid kahtlemata majanduslikud motiivid. Ühelt poolt eeldas Lega Nord, et Itaalia valitsus ei suuda täita Maastrichti kriteeriume, mistõttu oleks Põhja-Itaalia jäänud eurotsoonist välja. See oleks tõestanud järjekordselt Itaalia valitsuse saamatust ning Lõuna-Itaalia negatiivset mõju Põhja-Itaalia regioonide majanduslikule arengule. (Giordano 1999: 220; Cento Bull 2009: 129) Irooniliselt on Lega Nordi praegune liider Matteo Salvini nimetanud eurot suurimaks inimsuse vastaseks kuriteoks ning 2014. aasta Euroopa Parlamendi valimistel oli Lega Nordi peamiseks loosungiks „ei eurole!“ (*Basta Euro*) (La Repubblica 06.04.2014). Teisalt oli Padania iseseisvuse idee taga ka Lega Nordi katse olla poliitiliselt innovaatiline. 1990. aastate alguses Nord oli üks esimesi poliitilisi jõudude, kes tõstatas idee föderalismi võimalikkusest Itaalias. Seeläbi eristus Lega Nord selgelt teistest parteidest ning saavutas arvestatava valimisedu. 1990. aastate keskpaigaks hakkasid föderalismi võimalikkust

kaaluma ka teised parteid poolt ning seetõttu oli Lega Nordil vaja millegi alusel eristuda. Kahtlemata pälvis Padania iseseisvuse idee laialdast meediakajastust ning Lega Nord sattus üldsuse suure tähelepanu alla. (Giordano 2000: 466; Cento Bull 2009: 129; Fernandes 2009: 44-45)

Pärast 1999. aastat taganes Lega Nord tasapisi Padania iseseisvuse nõudest ning asendas selle taas kord föderalismidee (Cento Bull 2009: 129); osaliselt seetõttu, et rahvas toetas pigem teist kui esimest varianti. 2008. aastal moodustatud valitsuses keskendus Lega Nord Itaalia fiskaalsele detsentraliseerimisele, mille eesmärgiks oli viia riigi ressursside ümberjaotamine madalamatele valitsemistasanditele. Läbi fiskaalse detsentraliseerimise soovis partei suurendada regionaalsete kulutuste efektiivsust ning anda regioonidele suuremat autonoomiat. (Masseti 2013: 373)

Lega Nord ei ole suutnud alati säilitada stabiilset toetajaskonda, toetus parteile on läbivalt olnud suurim Venetos, Lombardias ning Piemontes. Graafik 1 näitab Lega Nordi valimistulemusi perioodil 1989-2010, võttes arvesse nii kohalikke, regionaalseid kui Euroopa Parlamendi valimisi. 1990. aastate alguses oli Lega Nord valimistel üsna edukas, kogudes 1992. aasta üleriiklikel valimistel 8,7% häältest. 1996. aasta valimistel kogus partei rekordhulga hääli (10,1%) ning tõusis sellega toetuselt neljandaks parteiks Itaalias. Kõige suurem oli toetus Lega Nordile Venetos ja Lombardias, kus koguti vastavalt 24,8 ning 29,8% häältest. (Masseti 2013: 363-364) Järgmise kümne aasta jooksul olid valimistulemused madalamad, kuid partei populaarsus alustas uut tõusu 2008. aastal. (Passarelli 2013: 57) Regioonide lõikes ongi partei olnud kõige edukam Põhja-Itaalias. 2010. aasta regionaalsetel valimistel Lombardias suutis partei koguda 26% häältest, saavutades sellega paremuselt teise koha ning Venetos koguni 35% häältest. Partei populaarsus on tõusnud ka Kesk-Itaalia nn „punase vöö“ maakondades, kus enne 1990. aastaid võidutses pikka aega Itaalia Kommunistlik Partei. (Itaalia siseministeeriumi arhiiv)

Graafik 1: Lega Nordi valimistulemused

(Allikas: Barbieri 2012: 281)

2015. aasta mais läbiviidud avaliku arvamuse uuringud näitavad Matteo Salvini juhitud Lega Nordile 15% suurust toetust ning selle tulemusega saavutab partei hetkel populaarsuselt kolmanda koha (Capra 2015). 2010. aastal Lega Nordi toetajaskonna seas läbiviidud küsitluse kohaselt oli partei poolt hääletamise peamisteks motiivideks föderalismide pooldamine ning immigratsioonipoliitika. Tunduvalt väiksemat rolli mängisid kohalike dialektide ja kultuuri ning majanduse kaitse. (Albertazzi, McDonnell 2010:1334)

Lega Nordi populaarsuse tõusu üheks põhjuseks võib lugeda karmi immigratsioonipoliitika toetamist. Nimelt leiab partei, et kultuuri ning identiteedi säilimisele kujutab suurimat ohtu immigratsioon. Eriti vaenulik on partei Aafrikast saabuvate immigrantide suhtes, kes kujutavad ohtu Põhja-Itaalia kultuurilisele homogeensusele ning sotsiaalsele sidususele. Lega Nordi retoorikas esineb ka tugev vastuseis globaliseerumisele. Ühelt poolt väärtustab Lega Nord moderniseerumise ning kapitalismiga seonduvat, rõhutades seda tihti ka Padania projektiga seoses. Teisalt kujutab globaliseerumine Lega Nordi retoorika järgi ohtu Padania identiteedile. Globaliseerumise protsessi seostab Lega Nord eelkõige suur korporatsioonide

majanduslike huvidega, lisaks soodustab globaliseerumine vaba immigratsiooni (eelkõige Aafrikast), mis on omakorda ohuks identiteedile ning kultuurile. (Fremeaux, Albertazzi 2002:155)

2.2 Lega Nordi poliitilised diskursused

Alates tegevuse algusaastatest on Lega Nord rõhutanud Põhja-Itaalia regioonide kultuuri ja majanduslike huvide kaitsmise vajadust. Oma poliitiliste ning territoriaalsete nõudmiste õigustamiseks on partei asunud Põhja-Itaalias konstrueerima Padania identiteeti ning regiooni ühtset minevikku. Seejuures on oluline märkida, et Padania pole ajalooliselt või geograafiliselt varem eksisteerinud. Padania identiteedi loomise eesmärgil on partei kasutanud mitmeid ajaloolisi sündmusi ja isikuid ning andnud neile tänapäevase tähenduse. Ajaloo instrumentaliseerimine pole kindlasti lihtne ülesanne, sest esitatav visioon peab laiemale üldsusele vastuvõtmiseks tunduma usutav. Padania ajaloo konstrueerimine on keerukas, sest kuni Itaalia ühendamiseni 19. sajandil, oli terve Itaalia territoorium, sealhulgas Põhja-Itaalia, poliitiliselt killustunud. (Huysseune 2002: 214)

Lega Nordi poliitilise argumentatsiooni keskseks elemendiks on Padania vastandamine Lõuna-Itaaliale ning Roomale. Lega Nord on nõudnud erinevaid institutsionaalseid ümberkorraldusi, rõhudes riigi liialt tsentraliseeritud juhtimisele, mis pärsib Põhja-Itaalia autonoomset arengut ja sealset majandust. Partei on võrrelnud Lõuna- ja Põhja-Itaalia vahelisi suhteid sisekolonialismiga, väites, et keskvalitsus kasutab Põhja-Itaaliast saadavaid ressursse, säilitamaks Lõuna-Itaalias eksisteerivat klientelistlikku võrgustikku. (Huysseune 2002: 208-210) Lisaks on partei väga kriitiline ka riigi tsentraalse juhtimise suhtes, pidades eksisteerivaid institutsioone ebaefektiivseteks ning liialt bürokraatlikeks, millest tulenevalt kannatavad eelkõige riigi põhja regioonid. Lega Nord on väga kriitiline riigi rahanduspoliitika suhtes, mis jagab ressursse ümber ebavõrdselt ning soosib sellega Põhja-Itaalia kulul elamist. (Giordano 2002: 176-177)

Eristamaks Padaniat ülejäänud Itaaliast, on Lega Nord kasutanud juba varasemalt ühiskonnas eksisteerinud stereotüüpe, mis iseloomustavad põhja ja lõuna vahelist lõhet.

(Hague 2005: 162) Lega Nordi on oma retoorikas enim kasutanud majanduslikke erinevusi põhja ning lõuna vahel, mis partei sõnul tulenevad erinevast kultuurist ja mentaliteedist. Loodud kuvand näitab Lõuna-Itaaliat majanduslikult mahajäänuna ning kõrge kuritegevusega ja sealseid elanikke madala töömoraaliga kodanikena, kelle ainsaks huviks on põhjaitaallaste kulul elamine. Osaliselt on väited majanduslikest erinevustest Põhja- ja Lõuna-Itaalia vahel ka tõesed ning riik on ka kultuuriliselt ning lingvistiliselt väga mitmekesine. Siiski on enamus Lega Nordi poolt kasutatavatest diskursustest liialdatud ning eksitavad nagu ka Põhja-Itaalia kultuuriliselt homogeenne piirkonnana kujutamine. (Giordano 2002: 175)

Lega Nord rõhutab, et Padania identiteet erineb ülejäänud Itaaliast põhiliselt erineva ajaloolise kogemuse tõttu. Põhja-Itaalia arengule ning identiteedile on suurt mõju avaldanud ajalooline kelti ja langobardi pärand, tänu millele on Padania elanikud töökad ning kõrgete moraalidega (Albertazzi 2006: 27). Partei väidab, et Itaalia on ühendamisest alates läbinud „lõunastumise“ protsessi, mistõttu on Itaalia identiteet tegelikkuses Lõuna-Itaalia identiteet, mis põhineb lõunale omastel väärtustel ning kultuuril. See on andnud parteile võimaluse esitleda eraldiseisvat Padania identiteeti, mis vastavalt Lega Nordi väljaütlemistele põhineb suuremas osas sellel, „mida ta ei ole“ ehk vastandumisel lõunale. (Giordani 2002: 175-176)

Padania ajaloo konstrueerimisel on Lega Nord olnud loov ning tihti tõlgendanud ajaloolisi sündmusi vastavalt sobivusele, jättes partei diskursusega mittesobivad faktid tihti tähelepanuta (Albertazzi 2006: 27). Lega Nordi poolt esitatud Padania ajalookäsitlus pole leidnud laialdast omaksvõttu Põhja-Itaalia elanike seas. Seevastu on partei olnud tunduvalt edukam põhja ning lõuna vastandamisel, kasutades osavalt ära juba eksisteerivaid stereotüüpe ühiskonnas. (Huyseune 2002: 214)

Lega Nordi identiteedi konstrueerimisest võib järeldada mitmete poliitiliste identiteetide samaaegse kooseksisteerimise võimalikkust ilma, et nad tingimata üksteist asendama peaksid (Padania identiteet ning väiksemad regionaalsed identiteedid, näiteks Veneto). Lisaks demonstreerib see võimalust institutsionaliseerida territoriaalseid üksusi nagu

Padania, mis pole ajalooliselt varem eksisteerinud ning identiteedi mõjutatavust ning kohandatavust. (Agnew, Brusa 2012: 117-118)

2.3 Padania regiooni institutsionaliseerimine

2.3.1 Territoriaalne piiritlemine

Regiooni territoriaalse kuju tekkimisel on oluline regiooni täpne piiritlemine. Lega Nord on Padania regiooni piiritletud mitmel erineval viisil. Territoriaalselt kõige suurem versioon Padaniast esitati 1996. aastal koos Padania iseseisvusdeklaratsiooniga. Vastavalt esitatud dokumendile hõlmab Padania kõiki Põhja-Itaalia regioone ning Kesk-Itaalia regioone (Toscana, Emilia-Romagna, Marche ning Umbria), rõhutades piirkonda ülejäänud Itaaliast eristavat majanduslikku taset, kultuuri ning ajaloolist pärandit. (Statuto Lega Nord per l'Indipendenza della Padania 2014:4) Taolise lähenemise ohuks on raskus luua regioonis homogeenset identiteeti, sest piirkond, mida taoline Padania hõlmab, on iseenesest juba kultuuriliselt väga eriilmeline ning võib väita, et Kesk-Itaalia regioonid on lingvistiliselt lähemal pigem Lõuna-Itaaliale. (Huysseune 2002: 212-213)

Lisaks ei lange Padania regioonina esitatav maa-ala tingimata kokku piirkondadega, kus Lega Nordi valijaskond on suurim. Lega Nordi Padania ulatub territoriaalses mõttes palju kaugemale partei tugeva toetusega piirkondadest. Seega on välja kujunenud olukord, kus mitmetes piirkondades, mis Lega Nordi retoorika järgi moodustavad osa Padaniast, on toetus parti ideedele marginaalne. Toetus parteile on suurim Põhja-Itaalia maapiirkondades, mis on sotsiaalmajanduslikult homogeensed ning väiksem suurlinnades nagu Milano, Veneetsia, Torino, Genova ja Bologna. (Agnew; Brusa 1999: 120) Lisaks eelpool nimetatule on Lega Nord välja pakkunud ka minimalistlikuma versiooni Padaniast – piirkond, mis ümbritseb Po jõe tasandikku ning hõlmab endas Lombardiat, Piemonte, Emilia-Romagna ja Veneto maakondi (Huysseune 2002: 213).

Territoriaalsest aspektist vaadelduna on Padaniat tihti piiritletud üsna ebamääraselt. Osaliselt on taoline lähenemine andnud Lega Nordile rohkem vabadust ning paindlikkust, kuid teisalt puudub konkreetne määratlus, mida Padania all silmas peetakse. Enamasti seostatakse Padaniat Põhja- ning Kesk-Itaalia regioonidega. 2014. aasta lõpus võttis Matteo

Salvini juhitud Lega Nord üllatusliku poliitilise pöörde ning suunas pilgu traditsioonilistest Padania piiridest kaugemale, eesmärgiga võita toetust kogu Itaalias ning pakkuda alternatiivi Matteo Renzi juhitud Demokraatlikule Parteile. (*La Repubblica* 01.11.2014)

2.2.2 Sümbolistlik kujunemine

Lega Nord on üritanud Padania regionaalset identiteeti tugevdada läbi mitmesuguste rituaalide ning sümbolite kasutuselevõtu. Sümbolite kasutuselevõtt aitab regiooni piiritleda ning annab regiooni elanikele vahendi, mille abil end regiooniga identifitseerida. Seejuures ei ole Lega Nord kasutuses olnud sümboleid alati ise konstrueerinud, vaid võtnud kasutusele juba varasemalt eksisteerivad märgid, mis kannavad endas teatud ajaloolist tähendust. Läbi eesmärgipärase tegevuse on Lega Nord andnud valitud sümbolitele tänapäevase tähenduse, sidudes neid seeläbi Padania ideega. Näideteks taolistest sümbolitest on roheline ning valgega kujutatud Alpi päike (*Il sole delle Alpi*) ning Alberto da Giussano figuur. Alpi päike on Padania üks kuulsaim sümbol, mis koosneb ringi sees kujutatud rohelisest päikesest ning sümboliseerib puhtust, elujõudu ning Padania võitlust õigluse nimel. (Fernandes 2009: 149) Alberto da Giussano figuuri näol on tegemist keskaegse Lombardia Liiga sõdalasega, kes juhtis Liigat lahingus keiser Friedrich Barbarossa vägede vastu. Lega Nord kasutab väejuhi figuuri oma embleemil, sümboliseerides sellega võitlust territooriumi, autonoomia, ressursside, ning identiteedi kaitse nimel. Seeläbi üritab partei luua ajaloolist seost keskaegse Lombardia Liiga ning tänapäevase Lega Nordi vahel. (Albertazzi 2006:27; Fernandes 2009:38) Konkreetne näide ilmestab hästi Lega Nordi püüdlusi, sidumaks ajaloolisi isikuid ning sündmusi partei retoorikaga.

Regiooni sümbolitest üheks olulisemaks on regioonile antav nimi. Padania nimi seostub selgelt Põhja-Itaaliaga, vihjates Po jõe (ladina keeles *Padus*). Enne 1996. aastat oli Padania mõiste kasutusel harva ning viitas algselt Po jõe orule. Poliitilise tähenduse omandas nimi alates 1996. aastast, kui selle võttis kasutusele Lega Nord. (Sciortino 1999:322; Agnew; Brusa 1999:120) Lisaks on Lega Nordi eestvedamisel viidud läbi mitmesuguseid sümboolse tähendusega rituaale, mille eesmärgiks on tugevdada Padania regiooni kuvandit. Üheks märkimisväärseks neist oli Padania sündi kujutlev rituaal, mis

viidi läbi 1996. aastal Veneetsias ning mille ajal kuulutas Umberto Bossi välja Padania iseseisvuse. (Destro 2008: 360) Lisaks on Lega Nord üritanud edendada Padania regiooni identiteeti läbi mitmesuguste spordiürituste korraldamise. 2011-2012 toimus velotuur Giro di Padania (*Il Fatto Quotidiano* 2011) populaarseks on osutunud Padania jalgpallikoondis (*Corriere della Sera* 2010).

2.3.3 Regionaalsete institutsioonide teke

Regiooni institutsionaalse sfääri teke tähendab mitmesuguste institutsioonide loomist regioonis, mille kaudu toimub inimeste sotsialiseerumine ning seeläbi regionaalse teadvuse taastootmine. Padania identiteedi tugevdamiseks on Lega Nord loonud mitmesuguseid regionaalseid institutsioone, eesmärgiga kaasata sotsiaalset ja majanduslikku sfääri. (Giordano 1997: 152) Kuulsaimateks nendest on ilmselt Padania parlament, mis loodi Lega Nordi poolt 1997. aastal Mantuas ning Padania kaitsevägi. Palju tähelepanu pälvinud Padania kaitsevägi (*Guardia Nazionale Padana*) loodi Lega Nordi eestvedamisel 1996. aastal, kuid pigem sümboolset staatust omandanud organisatsioon kuulutati hiljem kohtu poolt ebaseaduslikuks. (Di Landro 2014) 1997. aastal asutas Lega Nord oma ajakirja *La Padania*. 2014. aastal otsustas partei 17 aastat tegutsenud ajalehe sulgeda, tuues põhjenduseks rahapuuduse. (*Corriere della Sera*, 08.11.2014) Lisaks on Lega Nord asutanud oma ametiühingu (*Sindacato Padano*), mis koosneb väiksematest individuaalsetest ametiühingutest. Ametiühingu üheks loomise ajendiks oli Lega Nordi soov luua Itaalias nn palgatsoonid (*gabbie salariali*), mis võtaks aluseks elukalliduse. Ametiühingust edukam on olnud ettevõtjate liit *Padani Imprenditori Uniti*, mille eesmärk oli esindada Padania väikeseid ning keskmise suurusega ettevõtteid. (Giordano 1997: 154-155)

Katoliku kogukonna kaasamise ning nende seas toetuse suurendamise eesmärgil asutas Lega Nord 1990. aastal *Consulta Cattolica*. (Giordano 1997: 145-155) Lega Nord on oma tegevuse algusaastatest saadik pannud suurt rõhku noorte kaasamisele. Oma tegevuses on Lega Nord olnud üsna edukas, luues noortele mõeldud toetusgruppide võrgustiku (*Il Movimento Giovani Padani*), mis on esindatud kõigis Põhja-Itaalia regioonides. Oma tegevusega on Lega Nord suutnud mobiliseerida arvestatava hulga noori ning tänu sellele

kasvas partei 1990. aastatel kiirelt. Lisaks poliitilistele tegevustele on partei pakkunud ka noorte omavahelise sotsialiseerumise ning kontaktide vahetamise võimalusi läbi mittepoliitiliste tegevuste. (Giordano 1997: 156-157) Padania kultuuri ning ajaloo teemaliste kogumike väljaandmiseks loodi 1995. aastal organisatsioon nimega *Libera Compagnia Padana*. Organisatsiooni eesmärkideks on Padania keele, kultuuri, traditsioonide ning autonoomia püüde edendamine. (*La Libera Compagnia Padana, Statuto*).

2.3.4 Regionaalse teadvuse tekkimine

Regionaalse teadvuse tekke puhul muutub regioon osaks regionaalsest süsteemist ning inimeste sotsiaalsest teadvuses. Regiooni institutsionaliseerimise viimase etapi jaoks on olulised ka varasemalt toimunud regiooni territoriaalne, sümboolne ning institutsionaalne kujundamine, mille koostööna tekib tugev regionaalne identiteet. Partei retoorikast lähtuvalt võib järeldada, et Lega Nordi eestvedamisel loodud Padania identiteet põhineb peamiselt vastandumisel ehk sellel, „mida ta ei ole“. Lega Nord on oma retoorikas rõhutanud ka kultuurilisi erinevusi põhja ja lõuna vahel, enim on partei lähtunud Padania regiooni määratlemisel majanduslikest aspektidest, mis eristavad Põhja-Itaalia regioone ülejäänud Itaaliast. (Giordano 2000)

Alates 1990. aastate algusest on Lega Nordi eestvedamisel loodud mitmesuguseid regionaalse suunitlusega institutsioone, mille eesmärgiks on olnud regionaalse identiteedi suurendamine ning regiooni majanduslike huvide kaitsmine, kuid enamus neist on eksisteerinud vaid lühikest aega ning olnud pigem sümboolse staatusega. Üheks edukaimaks võib lugeda Padania noorteorganisatsioone, mille abil on Lega Nord suutnud kaasata noori oma tegevustesse ning seeläbi kasvatada oma toetajaskonda. Üsna edukaks võib lugeda regiooni sümboolset kujundamist, Padania nimi on Itaalias laialdaselt kasutusele võetud, vihjates sellega Põhja-Itaalia spetsiifilise identiteediga regioonidele. Sellele vaatamata ei ole Lega Nord suutnud saavutada Padania administratiivset staatust Itaalia regionaalses süsteemis, mistõttu pole paljud ühiskondlikud protsessid suutnud lokaliseeruda. Matteo Salvini juhtimise all on Padania rahvusluse idee teiste poliitiliste ambitsioonide kõrval muutunud mõnevõrra teisejärguliseks. Kogu protsessi silmas pidades

on oluline mainida, et Padania identiteedi loomine ei olnud parteisiselt homogeenne protsess ning kriitikat parteijuhtide oportunistlike ning intellektuaalselt pealiskaudsete otsuste suhtes on tulnud ka partei nende liikmete seast, kes on pooldanud pigem Padania rahvusluse joone hoidmist ning tugeva identiteedi loomist. (Huysseune 2010:65)

Oma tegevusega on Lega Nord kahtlemata suutnud tõstatada nn „põhja küsimuse“, kuid aja jooksul on küsimus pigem rohkem lokaliseerunud. Osaliselt ka Lega Nordi kursimuutusest tingituna pole hetkel Padania suurem autonoomia või iseseisvus päevakorras, kuid Itaalia elanike jaoks tervikuna on föderalismi idee kahtlemata rohkem vastuvõetav. 2014. aasta oktoobris läbiviidud avaliku arvamuse uuringud näitasid, et 31% intervjueritustest pooldasid oma regiooni iseseisvust. Toetus oli muidugi suurim Lega Nordi valijaskonna seas. Regioonidest oli toetus suurim Venetos (53%), Piemontes (37%), Lombardias (35%) ning Sitsiilia ja Sardiinia autonoomsetes regioonides (vastavalt 45% ja 44%). Võrreldes 1990. aastate algusega on selline tulemus üsna märkimisväärne. (Diamanti 2014; Demos & Pi 2014) Viimased küsitlused Veneto elanike seas on tõstnud toetusprotsendi koguni 57 protsendini. (Dipartimento per l'Informazione e l'Editoria 2015)

Järeldused

Anssi Paasi teoreetiline raamistik annab hea aluse, mille pinnalt analüüsida regiooni institutsionaliseerumise võimalikkust ning edukust, sest hõlmab endas mitmeid sotsiaalseid aspekte. Võttes aluseks uute ning vanade regioonide määratluse ning eespool kirjeldatu, võib öelda, et Padania puhul on tegu uue regiooniga, mille loomisel on rõhutatud ka ajaloolistele aspektidele, eesmärgiga tugevdada regionaalset identiteeti ning muuta regioon laiemale üldsusele vastuvõetavaks. Lega Nord on osavalt rõhutanud nii kultuurilisi kui ka majanduslikke erinevusi Põhja-ja Lõuna-Itaalia vahel ning üritanud läbi ajalooliste elementide kasutuse luua regioonile ühist ajalugu. Läbi taolise vastandamise on Lega Nord loonud ideoloogilise eraldatuse „meie“ ning „teiste“ vahel, pidades „teiste“ all silmas eelkõige lõunaitaallasi, aga ka immigrante. Seeläbi on Lega Nord suutnud konstrueerida Padania identiteedi, mis eristab antud regiooni ülejäänud Itaaliast. Sellele vaatamata pole Padania identiteedi loomine suutnud garanteerida parteile stabiilset valijaskonda või Padaniale administratiivset staatust Itaalia regionaalses süsteemis. Padania puhul tuleb hästi esile, et regiooni piirid ei pruugi alati olla kindlalt määratletud, kuid sellele vaatamata soovivad sealsed elanikud ning eelkõige Lega Nord, et neid vaadeldaks nii majanduslikult, poliitiliselt kui ka kultuuriliselt ühtse moodustisena, millel on erinevast ajaloolisest kogemusest tingituna eriline identiteet.

Padania regiooni loomise puhul olid kindlasti olulised majanduslikud motiivid. Padania identiteedi konstrueerimisel on Lega Nord keskendunud põhiliselt regioonide vahelistele majanduslikele erinevustele, rõhutanud põhjaitaallaste töökust ja ettevõtlikust ning kritiseerides Lõuna-Itaalias levivat kuritegevust, laiskust ning põhja regioonide kulul elamist. Lisaks tuleb Lega Nordi katse kaitsta Põhja-Itaalia majanduslikke huve välja ka Padania regionaalsete institutsioonide analüüsist.

Duncan McDonnell on väitnud, et Lega Nordi varasemast tugevam eurovastatus 2014. aasta Euroopa Parlamendi valimistel tuli peamiselt vajadusest väljuda madalseisust, kuhu partei pärast Umberto Bossi tagasiastumist 2012. langes, võites 2013. aasta valimistel vaid 4% häältest. Autor rõhutab, et partei periooditi erinev suhtumine Euroopa Liidu integratsiooni tuleneb eelkõige kalkuleeritud valikutest ning poliitilistest tingimustest.

(McDonnell 2014) Ka Lega Nordi erinevaid territoriaalseid nõudmisi saab selgitada vajadusega olla poliitiliselt innovaatiline ning eristuda teistest parteidest. Sellest lähtuvalt arvan, et Lega Nordi ja Padania regiooni näite puhul pole nii väga tegu universaalse mudeliga, mida saaks edukalt rakendada ka mujal, vaid pigem on oluliseks ajalooliste juhuste kokkulangemine ning parteijuhtide oskus valitsevat poliitilist ja sotsiaalset olukorda enda kasuks pöörata, võites seeläbi arvestatava hulga rahulolematute valijate hääli. Lega Nord on osavalt suutnud ära kasutada keerulist olukorda Itaalia poliitmaastikul, et luua regionaalset identiteeti piirkonnas, kus taolist pole varem eksisteerinud.

Partei kursimuutused on enamasti langenud kokku üleriigiliste valimistega. Kõige järsema muutuse tegi partei Matteo Salvini juhtimisel 2014. aastal, pöörates tähelepanu Lõuna-Itaaliasse, eesmärgiga suurendada üleriigilist toetust partei programmile. Muutus Lega Nordi seisukohas on mõnevõrra irooniline, sest pikka aega oli partei valitsevaks diskursuseks Lõuna-Itaaliast negatiivse kuvandi loomine, eesmärgiga õigustada territoriaalseid nõudmisi, eelkõige Padania iseseisvust. Viimasel perioodil on partei toetust aidanud kasvatada tugev immigratsiooni vastane positsioon ning selle sidumine kuritegevusega. (Woods 2010:28) Arvestades muutusi Lega Nordi poliitilistes seisukohtades paarikümne aasta jooksul ning viimaseid muutusi uue parteijuhi Matteo Salvini juhtimisel, võib öelda, et tegu on üsna oportunistliku parteiga. Lega Nordi viimane otsus alustada aktiivset kampaaniat Lõuna-Itaalias ning Roomas annab alust arvata, et territoriaalne määratlemine on partei üldiste võimupüüdluste taustal jäänud teisejärguliseks.

Kokkuvõte

Antud töö eesmärgiks oli selgitada, kuidas Lega Nordi eestvedamisel toimuv Padania regiooni loomine vastab regioonide institutsionaliseerimist käsitlevate teooriatega. Töö esimene osa andis ülevaate teooriatest, mis käsitlevad regioonide institutsionaliseerumist ning regionaalse identiteedi teket. Töö teise osa eesmärk oli rakendada teoreetilist raamistikku konkreetsele juhtumile, et analüüsida Lega Nordi edukust Padania regiooni institutsionaliseerimisel. Juhtumi analüüsimisel võtsin aluseks Anssi Paasi regioonide teket käsitleva neljaetapilise teooria. Lega Nordi Padania projekti eristab teistest regionaalsetest liikumistest see, et partei nõudmistel puudub ajalooline alus antud piirkonnale. Seetõttu on partei asunud looma Padania identiteeti, et õigustada oma territoriaalseid ning poliitilisi nõudmisi. Lega Nordi retoorika lähtub peamiselt Põhja-ja Lõuna-Itaalia vastandamisest, lisaks on partei kriitiline Itaalia riigi liialt tsentraliseeritud juhtimise osas. Oma nõudmiste õigustamise eesmärgil rõhub partei peamiselt majanduslikele erinevustele Itaalia regioonide vahel, seletades neid erineva ajaloolise ning kultuurilise taustaga. Oma tegevusega on Lega Nord esitanud tõsise väljakutse Itaalia riigile, seades küsimuse alla riigi rahvusliku ühtsuse ning identiteedi.

Padania identiteedi loomise eesmärgil on Lega Nord asunud konstrueerima regiooni ühist mineviku. Selleks on partei kasutanud mitmesuguseid ajaloolisi elemente, üritades anda neile tänapäevast tähendust, et luua Padania regioonile seeläbi ajaloolist kontinuiteeti. Regionaalse identiteedi tugevdamise eesmärgil on Lega Nord võtnud kasutusele mitmesuguseid sümboleid ning asutanud regionaalseid institutsioone, eesmärgiga kaasata erinevaid ühiskondlikke grupe. Padania regiooni territoriaalne piiritlemine ei ole alati olnud konkreetne, kuid sellele vaatamata üritab Lega Nord kujutada antud ala ülejäänud Itaaliast erineva piirkonnana. Oma tegevusega ei ole Lega Nord saavutanud Padania regiooni administratiivset staatust, kuid sellest hoolimata on partei suutnud tõstatada arutelu föderalismist kui ühest võimalikust tulevikustsenaariumist Itaalia ühiskonnas.

Kasutatud kirjandus

1. “Calcio, la terza volta della Padania”, *Corriere della Sera*, 05.06.2010.
2. “Europee, depositato primo simbolo al Viminale, é della Lega Nord”, *La Repubblica*, 06.04.2014.
3. “La presa in Giro della Padania”, *Il Fatto Quotidiano*, 10.09.2011.
4. “Lega Nord: non ci sono piu’ soldi per la Padania, il quotidiano chiude”, *Corriere della Sera*, 08.11.2014.
5. „Secessione addio, difendiamo i confini. La carica della Lega di Salvini l’identitario“. *La Repubblica*, 01.11.2014.
6. „Statuto“, *La Libera Campagna Padana*.
<http://www.laliberacompagnia.org/statuto.php> (kõlastatud 15.05.2015)
7. Agnew, John (1995) “The Rhetoric of Regionalism: The Northern League in Italian Politics, 1983-94”, *Transactions of the Institute of British Geographers*, 20(2), 156-172.
8. Agnew, John (2001) “Regions in Revolt”, *Progress in Human Geography*, 25(1), 103–110.
9. Agnew, John; Brusa, Carlo (1999) “New Rules for National Identity? The Northern League and Political Identity in Contemporary Northern Italy”, *National Identities*, 1(1), 117-133.
10. Albertazzi, Daniele (2006) “‘Back to our roots’ or self-confessed manipulation? The uses of the past in the Lega Nord's positing of Padania”, *National Identities*, 8(1), 21-39.
11. Albertazzi, Daniele (2007) “Addressing ‘the People’: A Comparative Study of the Lega Nord's and Lega dei Ticinesi's Political Rhetoric and Styles of Propaganda”, *Modern Italy*, 12(3), 327-347.
12. Albertazzi, Daniele; McDonnell, Duncan (2010) “The Lega Nord Back in Government”, *West European Politics*, 33(6), 1318-1340.
13. Capra, Elena (2015) “Datamedia per il Tempo, Sale la Fiducia in Renzi: in Una Settimana Passa dal 37% al 39%”, *Datamedia Ricerche*.

- <http://www.datamediaricerche.it/datamedia-per-il-tempo-sale-la-fiducia-in-renzi-in-una-settimana-passa-dal-37-al-39/> (klastatud 13.05.2015)
14. Coppeters, B; Huysseune, M. (2002) "Secession, History and the Social Sciences", VUB Brussels University Press.
  15. Demos & Pi (2014) "L'indipendenza delle Regioni"
<http://www.demos.it/a01058.php> (klastatud 15.05.2015)
  16. Destro, Adriana (1997) "A new era and new themes in Italian politics: The case of Padania", *Journal of Modern Italian Studies*, 2(3), 358-377.
  17. Di Landro, Armando (2014) "La Guardia Padana era illegale. Chiesto il processo 18 anni dopo. *Corriere della Sera*.
  18. Diamanti, Ilvo. "Padana, nazionalista e 'personalizzata', ecco la tripla Lega alleata di CasaPound", *La Repubblica*, 02.03.2015.
  19. Diamanti, Ilvo. "Separatisti d'Italia, uno su tre favorevole all'addio a Roma. *La Repubblica*. 10.11.2014
  20. Dipartimento per l'Informazione e l'Editoria (2015) "I Veneti e l'indipendenza"
<http://www.sondaggipoliticoelettorali.it/GestioneSondaggio.aspx> (klastatud 14.05.2015)
  21. Downs, William (2002) "Regionalism in the European Union: Key Concepts and Project Overview", *Journal of European Integration*, 24(3), 171-177.
  22. Duncan McDonnell (2014) "Lega Nord's Euroscepticism represents political opportunism rather than a deeply-held ideological stance similar to UKIP"
<http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2014/05/06/lega-nords-euroscepticism-represents-political-opportunism-rather-than-a-deeply-held-ideological-stance-similar-to-ukip/#Author> (klastatud 17.05.2015)
  23. Fremeaux, Isabelle; Albertazzi, Daniele (2002) "Discursive Strategies around 'Community' in Political Propaganda: The Case of Lega Nord", *National Identities*, 4(2), 145-160.
  24. Giordano, Benito (1997) "Political-Economic Geography of Italian Regionalism: The Northern League (Lega Nord), 1984-96", *Durham theses*, Durham University.

25. Giordano, Benito (1999) "A Place Called Padania? The Lega Nord and the Political Representation of Northern Italy", *European Urban and Regional Studies*, 6(3), 215-230.
26. Giordano, Benito (2000) "Italian regionalism or 'Padanian' nationalism -the political project of the Lega Nord in Italian politics", *Political Geography*, 19(4), 445-471.
27. Giordano, Benito (2002) "The Lega Nord and The Changing Politics of Italian Identity" *Modern Language Studies*, 38(2), 170-181.
28. Häkli, Jouni (1998) "Manufacturing Provinces: theorizing the encounters between governmental and popular geographers in Finland", *Rethinking Geopolitics*, Routledge, 131-151.
29. Huyseune, Michel (2010) "A Eurosceptic vision in a europhile country: The case of the Lega Nord", *Modern Italy*, 15(1), 63-75.
30. Keating, Michael (1998), *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, London: Edward Elgar.
31. Keating, Michael (2004) "Regions and the Convention on the Future of Europe", *South European Society and Politics*, 9(1), 192-207.
32. Laidi, Zaki (2002) „Neo-regionalism – A Response to Globalisation?“, *Centre d'Etudes et de Recherches Internationales*.
33. Massetti, Emanuele; Toubeau, Simon (2013) "Sailing with Northern Winds: Party Politics and Federal Reforms in Italy", *West European Politics*, 36(2), 359-381.
34. Ministero dell'Interno, Archivio Storico delle Elezioni.
<http://elezionistorico.interno.it/index.php?tpel=R&dtel=28/03/2010&tpa=I&tpe=R&lev0=0&levsut0=0&lev1=5&levsut1=1&ne1=5&es0=S&es1=S&ms=S>
 (kúlstatud 07.05. 2015)
35. Neumann, Iver B. (1994) "A Region-Building Approach to Northern Europe", *Review of International Studies*, 20(1), 53-74.
36. Paasi, Anssi (1986) "The Institutionalization of Regions: A Theoretical Framework for Understanding the Emergence of Regions and the Constitution of Regional Identity", *FENNIA*, 164(1), 105-146.

37. Paasi, Anssi (2001) "Europe as a Social Process and Discourse: Considerations of Place, Boundaries and Identity", *European Urban and Regional Studies*, 8(7)
38. Paasi, Anssi (2009) "The resurgence of the 'Region' and 'Regional Identity': theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe", *Review of International Studies*, 35, 121-146.
39. Pagnocelli, Nando. "La spinta della paise del Carroccio perché Salvini corra (anche al Sud)", *Corriere della Sera*, 16.02.2015.
40. Passarelli, Gianluca (2013) "Extreme right parties in Western Europe: the case of the Italian Northern League", *Journal of Modern Italian Studies*, 18(1), 53-7.
41. Schmitt-Egner, Peter (2002) "The Concept of 'Region': Theoretical and Methodological Notes on its Reconstruction", *Journal of European Integration*, 24(3), 179-200
42. Sciortino, Giuseppe (1999) "Just Before the Fall: The Northern League and the Cultural Construction of a Secessionist Claim", *International Sociology*, 14(3), 321-336.
43. Statuto Lega Nord per L'indipendenza della Padania, (2014)
<http://www.leganord.org/phocadownload/ilmovimento/statuto/Statuto.pdf> (viimati külastatud 14.05.2015)
44. van 'T Klooster, Susan; van Asselt, Marjolein B. A; Koenis, Sjaak P. (2002) "Beyond the Essential Contestation: Construction and Deconstruction of Regional Identity", *Ethics, Place & Environment: A Journal of Philosophy & Geography*, 5(2), 109-12.
45. Woods, Dwayne (2010) „A critical analysis of the Northern League's ideographical profiling“, *Journal of Political Ideologies*, 15(2), 189-219.
www.laidi.com/papiers/24112002.pdf (külastatud 05.05.2015)
46. Zimmerbauer, Kaj; Paasi, Anssi (2013) "When Old and New Regionalism Collide. Deinstitutionalization of Regions and Resistance Identity in Municipality Amalgamations", *Journal of Rural Studies*, 30, 31-40.

Summary

The institutionalisation of regions: the case of Lega Nord's political project of Padania

The aim of this bachelor thesis is to analyse the process of regional institutionalisation in order to understand the emergence and disappearance of regions. In the first part of the paper, I will give an overview about different approaches to define regions, the emergence of regions, regional identity and the institutionalisation of regions. The paper is mainly based on a theory of Anssi Paasi. Paasi has identified four different stages in the process of institutionalisation of regions: the development of the territorial shape, the symbolic shape, the emergence of regional institutions and the emergence of socio-spatial consciousness of the inhabitants and the establishment of the region in the regional system.

In the second part of the paper, I will focus on the example of Lega Nord. Lega Nord is a regionalist party in Northern Italy that has tried to invent a Padanian ethnicity in order to justify its political and territorial claims. The political project of Lega Nord is special because it is based on territory which does not have historic claims to nationhood. In the attempts of inventing regional identity, Lega Nord has used historical elements and already existing stereotypes in Italian society. Lega Nord has mainly emphasized on the regional cleavages in Italian society and has successfully utilized already existing stereotypes in order to create a special Padanian identity. Throughout the years, Lega Nord has insisted greater autonomy to the Northern Italy, the independence of Padania and fiscal federalism. Despite of its success in the 1990s, the Lega Nord has not always maintained a stable electorate but it has been successful of raising the question of federalism in the Italian society.